

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

na posiedzeniu bez udziału stron

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 23 lipca 2025 r.,

sprawy **K.T.**

skazanej z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k.,

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. akt V Ka 91/24,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi

z dnia 24 listopada 2023 r., sygn. akt III K 912/20,

na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k.

i art. 523 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. *a contrario*

p o s t a n o w i ł :

- 1. pozostawić kasację bez rozpoznania;**
- 2. zasądzić od skazanej K.T. na rzecz oskarżyciela posiłkowego I. S.A. z siedzibą w W. kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej z wyboru w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, za sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na kasację;**
- 3. obciążyć skazaną K.T. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi wyrokiem z dnia 24 listopada 2023 r., sygn. akt III K 912/20 uznał K. T. za winną popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 12 § 1 k.k., za które wymierzył jej karę 1 roku pozbawienia wolności (pkt 1), warunkowo zawieszając jej wykonanie na okres próby wynoszący 3 lata (pkt 2) i orzekł obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę kwoty 130.419,79 zł na rzecz pokrzywdzonego I. S.A. z siedzibą w W. (pkt 3). Wyrok zawierał także rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu (pkt 4-5).

Sąd Okręgowy w Łodzi po rozpoznaniu apelacji wniesionej przez obrońcę K.T. wyrokiem z dnia 24 lipca 2024 r., sygn. akt V Ka 91/24 utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, orzekając w przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się obrońca skazanej, który w wywiedzionej kasacji podniósł następujące zarzuty:

1. *„rażące naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 [dalej: EKPCz], Dz.U.1993.61.284 z dnia 1993.07.10 w zw. z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej [dalej: KPP], 2007/C 303/01 (Dz.U.U.E C z dnia 14 grudnia 2007 r., w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, poprzez wydanie orzeczenia przez Sąd, w składzie którego (jednoosobowym) zasiadał sędzia X. Y..., nominowany na stanowisko sędziego Sądu Okręgowego w Łodzi dnia [...] października 2020 roku przez Prezydenta RP na mocy Uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia [...] października 2018 roku, której skład został ukształtowany na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, Dz.U.2018.3 z dnia 2018.01.02 (która nie jest organem zgodnie z art. 186 i 187 Konstytucji RP), podczas gdy:*

1. *zgodnie z wymogami EKPCz, każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą (...),*

2. zgodnie z treścią art. 47 KPP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony uprzednio na mocy ustawy,
 3. zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd,
- skutkujące wydaniem wyroku przez Sąd nienależycie obsadzony, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą o jakiej mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”,
4. „rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, to jest art. 433 § 2 k.p.k, art. 457 § 3 k.p.k poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do podniesionego w apelacji obrońcy zarzutu obrazy przepisów postępowania tj. art. 193 § 1 k.p.k. polegającego na ustaleniu wysokości szkody tj. okoliczności wymagających wiadomości specjalnych, na kwotę 130.419,79 zł – w oparciu o zeznania świadków, w szczególności świadka R.K. i dokumentację w postaci druków KP, faktur, zestawień z pominięciem wniosków opinii głównej i uzupełniającej biegłego z zakresu księgowości i finansów B.T., z których wynika, że biegły, w oparciu o analizę zgromadzonego materiału dowodowego, wyliczył wartość niedoborów na kwotę 3.535,09 zł, zgodnie z tezą dowodową sformułowaną przez Sąd na rozprawie w dniu 26 lipca 2022 roku
- który to zarzut mógł mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, bowiem prawidłowa kontrola instancyjna wyroku Sądu Rejonowego, uwzględniająca w całości wydaną w sprawie i nie zakwestionowaną skutecznie opinię biegłego winna doprowadzić do zmiany tego wyroku we wnioskowanym przez obrońcę zakresie”.

W świetle tak sformułowanych zarzutów autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na wywiedzioną kasację, zarówno prokurator, jak i pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego wnieśli o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. Ten ostatni wniósł ponadto o zasądzenie od skazanej na rzecz I. S.A. z siedzibą w W. kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona kasacja jest niedopuszczalna z mocy prawa i jako taka podlegała pozostawieniu bez rozpoznania.

Na wstępie należy przypomnieć, że przepis art. 523 § 2 k.p.k. określa przedmiotowe ograniczenia dopuszczalności wniesienia kasacji przez stronę. Stanowi on, że *„kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania”*. A zatem *a contrario*, dyspozycją tego przepisu nie są objęte przypadki prawomocnego skazania, jeżeli takiemu skazaniu nie towarzyszy jednocześnie prawomocne orzeczenie o wymierzeniu kary bezwzględnej pozbawienia wolności. Ustawodawca przewidział jednak, że wskazane ograniczenie nie dotyczy kasacji wniesionej z powodu uchybień określonych w art. 439 k.p.k. lub przez tzw. podmiot szczególnie wymieniony w art. 521 k.p.k. (art. 523 § 4 pkt 1 i 2 k.p.k.). Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie K.T. została skazana na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, należało wnikliwie ocenić podniesione w kasacji zarzuty pod kątem dopuszczalności tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Odnosząc się do pierwszego z zarzutów przypomnieć należy, że w judykaturze od dawna przyjmuje się, że o dopuszczalności kasacji wniesionej od wyroku skazującego na karę inną niż bezwzględnego pozbawienia wolności, w której zarzucono jedno z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. decyduje nie samo powołanie się na taką podstawę prawną zarzutu w skardze, lecz ustalenie, iż treść postawionego zarzutu rzeczywiście odpowiada podniesionemu naruszeniu prawa (zob. postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 236/22 i przywołane tam judykaty). Koniecznym jest zatem rozstrzygnięcie czy udział w składzie sądu osoby powołanej na urząd sędziego sądu powszechnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą.

Oczyszczając przedpole dla dalszych rozważań należy zauważyć, że obecnie nie istnieje żaden judykat, który nakazywałby w taki sposób traktować awizowane przez skarżącego uchybienie. Skutek taki mogłaby wywołać jedynie uchwała składu

połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/20 (OSNKW z 2020 r. Nr 2, poz. 7), niemniej jednak została ona uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz (wyrok TK z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, nr 61). W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczonego wyroku Trybunału Konstytucyjnego nie wywiera ona skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (zob.m.in. wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2018 r., III PK 71/17; postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2021 r., sygn. I NZP 1/21; postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21; zdanie odrębne sędziego Sądu Najwyższego Dariusza Kali do uzasadnienia postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2023 r., sygn. akt III KK 435/22; wyrok SN z dnia 19 maja 2023 r., I KA 4/23; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2024 r., III KK 439/23).

Z tych też względów w orzecznictwie Sądu Najwyższego na gruncie omawianego problemu ukształtowały się dwie linie orzecznicze. Według pierwszej z nich, zasiadanie w składzie orzekającym osoby powołanej na urząd sędziego sądu powszechnego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), winno być rozpatrywane jako nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Takie rozumienie wskazanej bezwzględnej przyczyny odwoławczej zostało zapoczątkowane przywołaną wyżej uchwałą składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., a następnie po utracie waloru normatywnego wskutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20

(OTK-A 2020, nr 61), kontynuowane w kolejnych judykatach. Z kolei według drugiej linii orzeczniczej, tego rodzaju uchybienie może być rozważane jedynie w kategoriach innego rażącego naruszenia prawa (zob. orzecznictwo wskazane w postanowieniu SN z dnia 27 lutego 2025 r., IV KK 534/24).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela drugi ze wskazanych poglądów, za czym przemawia szereg argumentów.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, w doktrynie i judykaturze przesłanka „*nienależytej obsady sądu*”, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. tradycyjnie wiązana była wyłącznie z rozpoznaniem sprawy w składzie odbiegającym liczbowo lub strukturalnie (jakościowo) od składu przewidzianego dla rozpoznania danej kategorii spraw w sądzie określonego szczebla lub w danym postępowaniu. Uchybienia związane z zasiadaniem w składzie orzekającym osoby, co do której zachodziły podstawy wyłączenia, o których mowa w art. 41 § 1 k.p.k., konsekwentnie traktowane są jako względne przyczyny odwoławcze (zob. m.in. R. A. Stefański, *Wyłączenie sędziego z mocy orzeczenia sądu*, Przegląd Sądowy 2007, z. 6, s. 119; postanowienie SN z dnia 24 lutego 2015 r., V KK 2/15; postanowienie SN z dnia 29 marca 2018 r., V KZ 15/18). Jakiegokolwiek próby wzbogacania za pomocą wykładni samego katalogu z art. 439 § 1 k.p.k., czy też dokonywania rozszerzającej interpretacji konkretnych przyczyn odwoławczych, uznać należy za niedopuszczalne (zob. postanowienie SN z dnia 12 lipca 2022 r., III KK 222/22). Tym bardziej, że badanie standardu niezawisłości i bezstronności wymaga przeprowadzenia swoistego testu, w którym brane są pod uwagę różne okoliczności i dopiero ich suma mogłaby zanegować w konkretnej sprawie ww. przymioty sądu. Tego rodzaju ocena jest typowa dla względnych przyczyn odwoławczych. Dążenie do badania owej niezawisłości i bezstronności z punktu widzenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. prowadzi więc do relatywizacji bezwzględnych przyczyn odwoławczych, które są albo ich nie ma i nie podlegają ocenie z punktu widzenia natężenia. Mankamenty takiego rozumowania dostrzegają także zwolennicy pierwszej z zaprezentowanych wyżej koncepcji, którzy sami przyznają, że przyjęta wykładnia prowadzi do powstania swoistej „*hybrydy*”, tj. rozwiązania mającego – obok śladowych elementów bezwzględnej przyczyny odwoławczej – charakter względnej przesłanki odwoławczej. Taka wykładnia „*rozmywa*” zamknięty

katalog bezwzględnych przyczyn odwoławczych i pozostawia pole do dalszego ich „naciągania”, co powoduje trudne do przewidzenia konsekwencje w przyszłości.

Nie sposób również nie zauważyć, że regulacja przewidziana w art. 439 k.p.k. rodzi konsekwencje często wykraczające poza oczekiwania stron postępowania występujących z żądaniem przeprowadzenia kontroli odwoławczej. Nakazuje bowiem uchylić zaskarżone orzeczenie niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść tego orzeczenia. Przy tak „płynnym” rozumieniu „nienależytej obsady sądu” istnieje obawa naruszenia konstytucyjnej gwarancji równości wobec prawa określonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP czy też zaufania obywateli do Państwa, wywodzonej z art. 2 Konstytucji RP. Każdy sąd inaczej bowiem oceniał będzie kwestię spełnienia minimalnego standardu niezawisłości i bezstronności. Strony postępowania nie będą zatem miały pewności co do wyników takiej oceny. W konsekwencji może to doprowadzić do skutku niezamierzonego przez skarżącego, gdy orzeczenie zostanie uchylone nie tylko wbrew jego woli, lecz także na jego niekorzyść. Tym bardziej, że nie wiadomo w jaki sposób takie badanie *ex officio* miałyby się odbywać. Z całą pewnością nie poprzez wyszukiwanie szczątkowych informacji na temat danego sędziego w Internecie czy opieranie się na jednostronnych i niezweryfikowanych doniesieniach medialnych. Ustalenie czy *in concreto* dany sędzia daje gwarancję niezawisłości i bezstronności wymaga szczegółowego prześledzenia jego drogi zawodowej, co jest niezwykle czasochłonne. „Testowanie” sędziów z urzędu rodzi także pytanie o motywację „testujących”, co może pogłębiać napięcia w środowisku sędziowskim i z całą pewnością nie wpłynie pozytywnie na zaufanie do władzy sądowniczej w odbiorze społecznym.

W tej sytuacji wydaje się, że dla zapewnienia stronom prawa określonego w art. 45 Konstytucji RP i wiążących Rzeczpospolitą Polską umowach międzynarodowych (art. 6 Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej), wystarczające będzie umożliwienie przeprowadzenia kontroli składu orzekającego w sądzie niższej instancji na ich wniossek, a zatem z perspektywy względnej przyczyny odwoławczej. Pozwoli to nie tylko uniknąć wskazanej nieprzewidywalności rozstrzygnięcia w razie wywiedzenia

środka odwoławczego, lecz także zapobiegnie arbitralności sądu w sytuacji, gdy żadna ze stron mając pełną wiedzę o składzie orzekającym nie zgłasza zastrzeżeń co do zagwarantowania jej skutecznej ochrony sądowej, co zresztą jest dość powszechne.

Końcowo godzi się zauważyć, że zwolennicy związania bezstronności i niezawisłości sądu z bezwzględnymi przyczynami odwoławczymi nie ukrywają, iż przyjęta przez nich koncepcja jest „rozwiązaniem zaradczym”, które z konieczności „wymyka się schematom” (vide uchwała SN z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22). Takiego instrumentalnego wykorzystywania prawa nie sposób jednak zaakceptować.

Reasumując, uchybienie podniesione przez skarżącego w zarzucie pierwszym nie stanowi bezwzględnej przyczyny odwoławczej, a inne rażące naruszenie prawa, które z uwagi na ograniczenia wynikające z art. 523 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. *a contrario* skutkuje niedopuszczalnością kasacji z mocy ustawy.

Analogicznie należało ocenić drugi z podniesionych zarzutów, który wprost dotyczył innych uchybień niż wskazane w art. 439 § 1 k.p.k., tj. obrazy przepisów art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k. wyznaczających standard rzetelnej kontroli odwoławczej. Podkreślić należy, że w przypadku skazania na karę innego rodzaju niż bezwzględnego pozbawienia wolności, oparcie kasacji na jednej z tzw. bezwzględnych przyczyn odwoławczych, nie uprawnia do dodatkowego podnoszenia, niejako „przy okazji”, innych naruszeń prawa materialnego lub procesowego, choćby miały one charakter rażący i mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (por. postanowienie SN z dnia 22 września 2022 r., I KK 310/22).

W tej sytuacji przyjętą kasację należało pozostawić bez rozpoznania jako niedopuszczalną z mocy ustawy, zgodnie z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. i art. 523 § 2 k.p.k. w zw. z art. 523 § 4 pkt 1 k.p.k. *a contrario*. Konsekwencją było obciążenie skazanej kosztami postępowania kasacyjnego, w tym zwrot oskarżycielowi posiłkowemu wydatków związanych z ustanowieniem pełnomocnika w postępowaniu kasacyjnym w wysokości 720 zł, tj. za sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na kasację, które to rozstrzygnięcia zapadły po myśli art. 616 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637 § 1 k.p.k. oraz § 16 zd. drugie w zw. z § 11 ust. 4 pkt 2 i ust.

7 w zw. z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1964 z późn. zm.).

Mając powyższe na względzie orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[WB]

[r.g.]